

Amsterdam in de Gouden Eeuw

Model van het nieuwe stadhuis op de Dam

MUSEUMSTUK

TEAM PUBLIEK & EDUCATIE
AMSTERDAM MUSEUM

Maker:

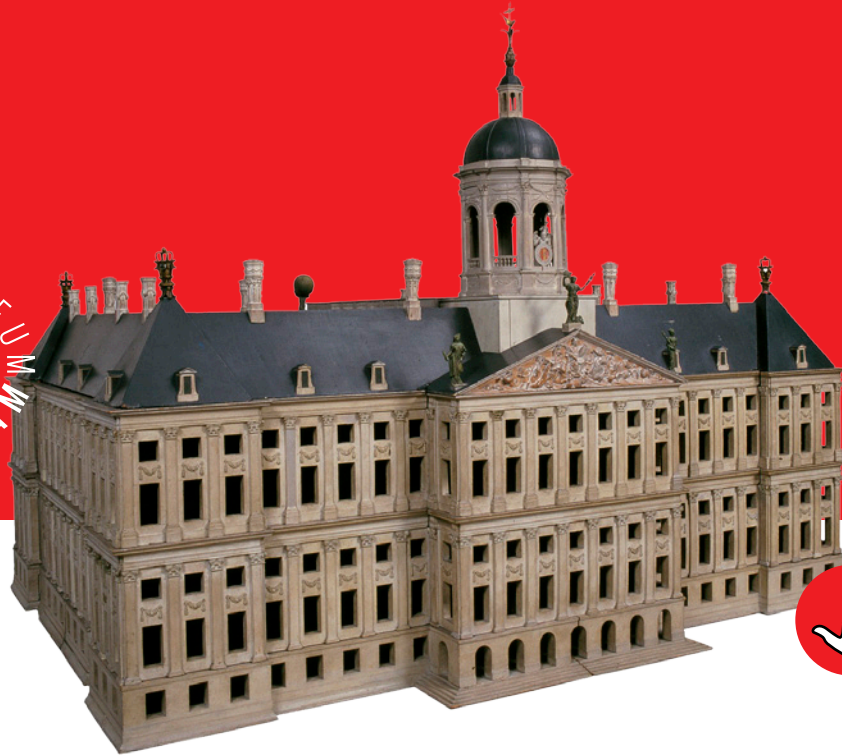
Jacob van Campen
(1595 – 1657) (ontwerper)

Titel:

Model Stadhuis op
de Dam

Jaartal:

1648

Bekijk online

Wat ga je doen?

Binnenkort breng je een bezoek aan het Amsterdam Museum. Maak alvast kennis met een van de vele objecten die je daar zult tegenkomen. Hier vind je informatie over het object, enkele opdrachten die je kunt maken en links van sites die je kunt bekijken.

Introductie

We noemen de periode tussen 1580 en 1670 de Gouden Eeuw, omdat Nederland in die tijd erg rijk en machtig was. Amsterdam was het centrum van dit machtige en rijke Nederland. Hier woonden veel welgestelde burgers, handelaren en bestuurders die graag hun rijkdom en de rijkdom van Amsterdam wilden laten zien. Dit deden zij door prachtige gebouwen te laten bouwen. Een groot deel van die gebouwen kan je vandaag de dag nog steeds zien als je door Amsterdam loopt.

Een nieuw stadhuis

Een van de mooiste gebouwen uit de Gouden Eeuw is het Paleis op de Dam. Wij kennen dit gebouw nu als een paleis, maar eigenlijk was het een stadhuis. In 1648 werd begonnen aan dit gigantische bouwwerk. De bouw ervan had de stad 8,5 miljoen gulden gekost en duurde maar liefst zeven jaar! Maar geen prijs was te hoog om de rijkdom en aanzien van de stad te laten zien. Het stadhuis werd al gauw bekend als het 'achtste wereldwonder' en stond bovenaan het lijstje van een ieder die Amsterdam bezocht. Hierboven zie je het model dat gebruikt werd voor de bouw van het nieuwe stadhuis.

Symbolen van rijkdom

Het was vooral de handel die voor de enorme rijkdom van de Gouden Eeuw zorgde. Nederlandse schepen voeren naar verre oorden en deden overal goede zaken. Van Europa tot Afrika, van Amerika tot Azië: overal werd handel gedreven. Amsterdam was het rijke en machtige centrum van dit handelsimperium. Omdat Amsterdam een handelsstad was, zag je in de stad overal symbolen terug die met de handel en scheepvaart te maken hadden. Ook op het nieuwe stadhuis. Zo staat bijvoorbeeld aan de achterkant van het gebouw de stedenmaagd centraal. Zij is de personificatie van de stad Amsterdam. Ze is afgebeeld als het machtige middelpunt van de wereld. Haar voeten rusten op de aardbol. De wereld ligt dus letterlijk aan haar voeten. Met uitgestrekte armen ontvangt ze goederen van over de hele wereld. Links van de stedenmaagd staan Europa en Afrika. Rechts staan Azië en Amerika. Zij brengen de stedenmaagd geschenken uit hun werelddeel. Deze afbeelding symboliseert de macht en rijkdom van de stad Amsterdam.

Timpaan van de achtergevel van het stadhuis, prent door Quellinus, ca. 1665-1668. Bron: Stadsarchief Amsterdam

Opdracht

In de collectie

1. Zoek het model van het nieuwe stadhuis op de Dam op in de [Amsterdam Museum collectie online](#).
2. Uit welk jaar komt dit model? Welk tijdvak was dit?
3. Uit welke materialen bestaat deze maquette?
4. Wat zijn de afmetingen van dit model?

Stadhuis als symbool

1. Zoek een afbeelding van de voorgevel van het stadhuis en omcirkel het volgende:
 - De stedenmaagd van Amsterdam
 - Het wapen van Amsterdam
 - Twee leeuwen aan haar voeten
 - God van de zee Neptunus, afgebeeld met zijn drietand
 - Allerlei soorten waterdieren
2. Waarom staat de god van de zee Neptunus hierop afgebeeld?
3. Waarom zou een (handels)stad als Amsterdam voor deze symbolen kiezen?

Internetopdracht

Zoek met behulp van zoekopdrachten op Google een antwoord op de volgende vragen. Vergeet niet de bronnen die je gebruikt bij de antwoorden te noteren.

1. Waarom wordt dit gebouw het 'nieuwe' stadhuis genoemd?
2. Wie was de ontwerper van het nieuwe stadhuis?
3. In welke stijl is het gebouw gebouwd? Waar zie je dat aan?
4. In het stadhuis kwamen o.a. de rechtbank en de wisselbank. Zoek uit wat dit waren.
5. Als een misdadiger werd opgepakt, werd hij in het stadhuis door schepenen en de schout berecht. Wie waren dit precies?
6. Wanneer werd dit gebouw veranderd in een paleis?
7. In de [online collectie](#) van het Amsterdam Museum vind je schilderijen van het stadhuis uit verschillende periodes. Ga op zoek naar een afbeelding van het stadhuis als paleis. Noteer de maker, het jaartal waarin de afbeelding is gemaakt en het type afbeelding (schilderij, prent, schets etc.).

Bekijk ook!

Site van het [koninklijk huis](#) over het Paleis op de Dam.